

Előfizetési árak:
 Egyszerre 8 kor., félévre 4 kor.,
 negyedévre 2 korona.
 Egyes szám ára 16 fillér.
 Hirdetések mérsékelt árak szerint.

A lap megjelenik minden oml-
 törtökön.
 Felelős szerkesztő:
BRANKOVICS GYÖRGY.

KÖZÉRDEK

Szerkesztőség: Deák-u 8.
 ha a lap szellemi részét illető
 közlemények küldendők.
 Keziratok vissza nem adatnak.

Kiadóhivatal: István-utca 9.
 ha a lap anyagi részét illető köz-
 lemények az előfizetési pénzek küldendők.
 Kiadótulajdonos:
FUCHS ANTAL.

PESTMEGYE SZABADELVÜ KÖZÖNSÉGÉNEK HETILAPJA.

Az ujbpesti ovoda-kérdés.

Ujpest, október 24-én.

A születések száma, a lakosság szá-
 mához képest, más Országokkal szem-
 ben, hazánkban a legkedvezőbb s daczára
 ennek, a népesség szaporodása, más or-
 szágokhoz viszonyítva, nálunk a legese-
 kélyebb.

A születések száma ugyanis minden
 ezer lakosra Franciaországban 22,
 Angliában 28, Olaszországban 33. Né-
 metországban, 36, Ausztriában 30, s *Ma-
 gyarországon* 37, azonban az élve szü-
 letett 100 gyermek közül 5 éves korá-
 ba jutása előtt meghal Angolországban
 22, Franciaországban 23, Németország-
 ban 28, Olaszországban, 31, Ausztriában
 34 s *Magyarországon* 38.

A legszomorubb a dologban az, hogy
 a kedvezőtlen halálozási arányszámnak
 nem a szülők életképtelensége, nem
 a magyar faj gyöngesége, hanem, főként
 a szülők gondatlansága és szegénysége
 az oka.

Ennek az oknak a szomorú követ-
 kezményeit pedig első sorban a kisded-
 óvó-intézeteknek kell ellensúlyozni, ille-
 toleg megszüntetni.

Hogy a kisdedóvó-intézetek felállítása,
 szaporítása, az óvó-kötelesek számbavé-
 tele és megvédése, szintén első sorban, az
 állam kötelessége, azt bizonyítani már
 csak azért is szükséges, mert hiszen
 ennek tudatában alkotta meg a magyar
 törvényhozó testület a kisdedóvásról
 szóló 1891. XV. törvényezikket, a mely
 az államot illetőleg a kormányt a kis-

dedóvók felállítására és fentartására kö-
 telezi.

S vajjon miként tett az állam illető-
 leg a kormány ebbeli kötelességének
 eleget?

Magyarország egész területén 2491
 óvóintézet van ez időszert, ebből csak
 349 a tisztán állami s csak 170 az ál-
 lami segélyben részesült.

Az állami ovodák fenntartására s a
 segélyezésekre összesen 2.046.408 koro-
 nát költött az állam 1898-ban s még
 ma sem haladja meg e című költsége
 a hárommillió koronát.

Nem bocsátkozunk annak a bizonyít-
 gatásába, hogy a kisdedóvó-intézetekre
 sokkal kevesebbet áldoz az állam, mint
 például a lótenyésztésre, a lóversenyek-
 ről kimustrált ménék és anya kanczák
 beszerzésére és a csikók nevelésére, de
 azt a kérdést jogosan vethetjük fel:
 miért állít fel az állam évenként oly
 csekély számú új ovodákat, miért álla-
 mosítja oly gyéren a községi ovodákat,
 s miért kívánja különösen szegény köz-
 ségünktől azt, hogy még az ovodák álla-
 mosításánál is erejét meghaladó anyagi
 áldozatokat hozzon s a torkunkat azzal
 a kiáltással „Állam, haldokolva üdvö-
 zöllek!” a kormány késével és a saját
 kezünkkel messzük meg?

Pedig határozottan azt kívánja ak-
 kor, amidőn az ujbpesti ovodák államosi-
 tását s az újabb ovodák felállítását
 ahoz a föltételhez köti, hogy Ujpest
 községe helyiségeket adjon avagy tel-
 keket vásároljon, épületeket emeljen, s

a majdan felépítendő ovodák tarto-
 zási költségeit viselje!

Azt mondják, hogy Ujpest községnek
 csak 27% a községi pótdadója s vannak
 a megyében olyan községek is, amelyek
 40—60% községi pótdadót fizetnek!

Vannak, de ezek jómódu földmivelő
 birtokos községek. — Ujpest pedig egy
 vagyontalan, szegény szatócsok s még
 szegényebb iparosok és munkások által
 lakott község, amelyre már a 27% köz-
 ségi pótdadó is oly teher, amelyet, hogy
 elviselni alig képes, arról párját ritki-
 tó bizonyítványt szolgáltathat ki köz-
 ségi pénztárunk s azon tény, hogy az
 adóhátrálékok s az adóleírások összege
 már csaknem túlhaladja a bevételek
 összegét.

Ujpest községe nincs abban a hely-
 zetben, hogy az eddigi községi ovodákat
 a jövő évben is fenntarthassa, még ke-
 vésebbé van abban a helyzetben, hogy a
 szükséghez mérten újabb ovodákat a
 saját költségén felállíthasson, s a leg-
 kevésbé van abban a helyzetben, hogy
 az állam által felállítandó s államosi-
 tandó ovodák számára telkeket, épüle-
 teket s helyiségeket adjon.

Az állam a törvény értelmében kö-
 telezve van az ovodák államosítására s
 új ovodák felállítására, a község pedig
 szintén a törvény értelmében csak arra
 van kötelezve, hogy az állami ovodák-
 hoz 3%-os ovoda-adóval járuljon.

Nos, Ujpest községe meg fogja adni
 ezt a 3%-os ovoda-adót, de ennél töb-
 bet nem adhat.

Hisszük és reméljük, hogy Ujpest

A dobos.

Szent-Latin volt — és remélem, az még
 mindig — a mi falunk tisztelt védőszentje.
 Normandia első érseke, a kereszténység első
 századában, pástorbóttal üzte ki a tarto-
 mányból az emberi vért áldozó druidokat.
 Nagyon régi könyvekben meg vagyunk írva,
 hogy már az árnyéka is meggyógyította a
 beteget s feltámasztotta a halottakat. Még
 sokkal szebb erőt is voltak, képzelem, ha-
 sonlók azokhoz, a melyekkel Mounior tisz-
 telendő atya fel van ruházva, ki ha újját az
 idegenek újkára tette, rögtön felruházta őket
 a breton nyelv tudásával, mint a hogy azt a
 quimper székesegyház falain Jan d'Argent-
 nak egy freskója feltünteti. Szent-Latinnak
 ezekre a esodás erőire, én már éppen nem
 emlékszem, bár ezek ringatták a gyermek-
 koromat. Az egész csak zavaros élmény az
 emlékezetemben s nagy zavarba jönnek, ha
 el kellene mondanom a neki tulajdonított
 összes esodákat.

A püspöki székesegyház aranyos bronz
 ereklyetartóban némi hiteles és poros ma-
 radványait őrizte nagy kegyelettel ennek a
 mágikus Szent-Latinnak; egyebek közt
 egy fogát és több apró lábszáresont-szilán-
 kot, akkorákat, mint egy-egy gyufaszál.
 Kultuszát fenntartották a lelkekben a tudós
 exegézisek és a mi jó plébánosunk esodás
 annedotái s Szent-Latin ily módon tiszte-
 letben állott nálunk. A községnek, szeren-

esétlenségre, csak egy fogyatékos gipsz-
 szobra volt a szeretett védőszentől, ez is
 erősen meg volt rongálva és olyan hitelesen
 apokrif volt, hogy az öreg emlékeztek rá,
 hogy az fiatal korokban a szükséghez képest
 Szent-Péter, Szent-Fiacre és Szent-Rókus
 alakját ábrázolta. E fokozatos átvedlések
 valóban minden méltóságot nélkülöztek s a
 hit ellenségei tiszteletlen gonyolódásaik
 tárgyává tették.

Éz bántotta a jó plébánost, ki nem tudta,
 hogy segítsen ezen a helyzeten, melyet éppen
 nem a hívek közönyössége, hanem a plébánia
 segélyforrásainak szegénysége okozott. A
 plébános sok utánjárás és ékesszóló kéré-
 sekkel kieszközlötte a püspöknél, hogy a mi
 templomunknak ajándékozta a drága erek-
 lyeket. Nagy örömet keltett ez a hír, a mint
 egy vasárnap a tisztelendő ur tudatta a szó-
 székről híveivel. És legott hallatlan ünne-
 pelyekkel készültek megülni az ereklyék
 átszállítását.

En akkor tizenkétéves voltam és ugy
 tudtam dobolni, mint bármelyik ember.

Elt a falunkban egy Martinot Sosthènes
 nevű sajátosságos ember. Még most is látom
 őt nagy puffadt képével, kenetteljes gesztu-
 saival, lapos, tar, vörös koponyájával. Ugy-
 vedember volt, de hat évre eltöltötték az
 ügyvédségtől sok minden visszaélései miatt,
 mindamellett meg tudta tartani polgártár-
 sainak a tiszteletét vidám kodélyével és jámbor-
 ságával.

Senkisem tudott vallási ünnepélyt ugy
 rendezni mint ő, bészáni körmenetet, fel-
 állítani oltárokat. Ő volt a lelke minden ün-
 nepélynek, nagy képzelő tehetséggel és kol-
 tészettel megáldva tünt ki e téren s az

egyházi énekek, melyeket külön ily ezeremő-
 niákra írt, gyorsan népszerűek lettek. Éne-
 kelték őket nemesak a templomban, de a
 családokban is estéinkint... Nagy Isten,
 mennyit énekeltem én is ezeket az énekeket!

Egy reggel eljött hozzánk és így szólt az
 apámhoz:

— Georges-t kérem öntől, szükségem
 van rá. Igen, azt gondoltam, hogy Georges
 mint dobos vezethetné a proceszsiót. Nem
 nagy... Istenem, nem tambur-major, de
 kitűnően dobol... rendkívüli módon a ko-
 rához képest... sok tűz és erő van benne.
 Szóval, éppen ő rá van szükségem. És ezzel
 megtiszteltetést akarok neki szerezni...
 Mert sokáig beszélui fognak róla, erről az
 ünnepről, édes barátom, mondhatom önnek.

Kezeit összekulcsolva, mint valamely
 imádkozó szent, Martinot Sesthènes foly-
 tatta:

— Minő ünnep!... édes barátom...
 Már megcsináltam az egész tervet nagyban
 és részleteiben, a fejemben!... Hat diadal-
 kapu, képzelje el!... Georges által vezetve,
 a körmenet fogadja a püspököt a chartresi
 uton!... A veterán zenekar indulókat játszik,
 melyeket én irtam. Fehérruhás leánykák
 kara, arany pálmákkal kezökben, az én al-
 kalmi énekeimet éneklék!... Lesz egy cso-
 port lánczra vert druida! És a lobogók stb.,
 stb. stb.! Szép lesz, mint egy lovasmenet.
 Akarja, hogy elénekeljem a főéneket?
 Hallja csak!

S a nélkül, hogy az apám válaszát be-
 várná, Martinot szilárd hangon rágyújtott
 az énekre, melynek eme lírai kupléjára em-
 lékszem:

köz-ég képviselőtestülete a f. hó 26-án tartandó rendkívüli közgyűlésen az újpesti ovoda-kérdés tárgyalásakor, a község létérdekeit szem előtt tartva, erre az álláspontra, *a törvény álláspontjára* fog emelkedni s a község adózó polgárait a 3 $\frac{1}{2}$ -kos ovoda-adón kívül nagyobb áldozatokkal nem fogja megterhelni. — mert minden hirt csak bizonyos határig lehet feszíteni s a legfinomabb szollingeni penge is ketté pattan, ha ama bizonyos határon túl hajlítják, már pedig a község adózási képessége ezt a határt annyira megközelítette, hogy csak egy hajszál hiányzik még s a község és az állam pénztárákba, üres pénzszekrények és fiókjaink *kulesán* kívül nem vihet be az adóvégrehajtó mást.

Brankovics György.

Az egri hősök szobra.

A ki ma Egerben jár, lát a város közepén egy romokba sülyedt várhegyet. A romok falához lenn házikók támaszkodnak, fenn a romok között itt-ott egy kecske legel, vagy egy-egy honvéd alszik. Ha a városba jött idegen nem ismeri a történetét, csak omlott bástyákat lát itt, bemohosodott ágyuréseket; egy barlangot, amelyben törött orru márványember fekszik; s az egész várat három kis hitvány bádogtáblára festett felírat magyarázza: Alsó-kapu, Ó-kapu, Setétkapu.

1902-ben lesz háromszázötven esztendeje, hogy e három kapu körül egy hónapig nem száradt fel a föld az emberi vértől.

Európa leghatalmasabb császárának két hada és minden ágyuja egyesült e kapuk alatt. Magyarország már eltörpve hevert, még csak ez a kis vár volt benne az élet, mint a haldokló mellében a szívnek mindinkább maradozó mozgása. Ha ez a vár is leomlik, a magyar nemzetet beirhatja a történelem a holt nemzetek közé, s ma már a Tisza és Duna országában nem a magyar arat, templomainkból idegen ének száll az égbe, és Szent István koronája nem egyéb, mint numerussal ellátott múzeumi ritkaság.

De ezen a kis váron megtört a török világ-hatalma. Ha mesében olvasnánk, hogy két-

ezer magyar szembe mert szállani kétszáz-ezer törökkel, és hogy a küzdelem a kétszáz-ezer török kudarcával végződött, azt mondanánk rá: Szép mese, de sok benne a tulság.

Ha az a kétezer ember átadja a várat küzdelem nélkül, senki szemükre nem veti. Ha elmenekülnek a földalatti utakon, senki gyávaságnak nem tartja; s ha Magyarország élete ebben a várban lehel utolsót, senkise mondja, hogy *Dobóknak* harczolniok kellett volna a vár megmaradásáért.

De ők nem adták fel a várat; nem menekültek el a mérföldekre nyúló alagutakon, hanem hogy itt — tudták az egész nemzet sorsát, megesküdtek az ostrom előtt, hogy halálig küzdenek mindnyájan, — és küzdöttek is.

Nincs mása a históriában ennek a küzdelemnek! Voltak hősök, akik inkább meghaltak, hogysem falaikat átengedjék; volt várkapitány, aki egy-maga állott ki a kapuja elé százezer ember ellen; volt vezér, ki elkeseredésében a bizonyos halálba rohant az egész hadával, — de hogy ilyen kis sereg, ilyen had ellen, a bátorságnak és stratégiai leleményességnek ennyi erejével, s utóljára az elszántságnak ilyen martiromságba magasztosuló küzdelmével s a esodak fényében tündöklő sikerével állt volna ellen egy ország-pusztító veszedelemnek, erre példa nincsen!

1552-ig Eger nevét nem ismeri a világ. 1552-ben egyszerre ragyogó betűkkel emelkedett Eger neve a világtörténelem horizontjára, s Európa tapsol és ujjong a példátlan győzelemnek.

Az évszázadok óta növekvő török hold itt sápadt el először fényében. A török terjeszkedés itt találta az első sziklagátát, a melyen túl már nem esaphatott, s ez időtől fogva mind máig lassu apadás a török hatalom.

Van-e magyar, akinek nem dobban meg a szíve, ha *Dobóra* és az egri népre gondol? Van-e magyar aki siket marad, amikor arról zendül a szó, hogy az egri vár orman ott lássuk örökre *Dobó* ércalakját!

Szobrot akarunk emelni az egri hősöknek, szépet, nagyot, nevükhöz méltót. E szoborban benne kell lennie minden magyar

esalád érzésének, minden magyar férfi hála-gondolatának, minden magyar nő büszkeségének, benne kell lennie minden magyar gyermek szíve dobbanásának. Mert mindnyájunk büszkeségei, példaképei, díszei, hősei ők; nemcsak az egrieké — az egész nemzeté.

Egy szemernyi érzet kérünk minden magyar esaládtól, minden magyar férfitől, minden magyar nőtől, minden magyar gyermektől.

Adjon a szegény rezes, adjon a gazdag ezüstöt, aranyat, de ne legyen olyan magyar ebben az országban, akinek egy rézfíllérnyi része se lesz a szoborban.

Szeretnénk egy szép szobor-csoportot, amely feltüntetné *Dobóban* a hazafias elszántságot, *Bornemisszában* a magyar észleleményességét, *Mekesegyben* az erőt, s egy tépett ruhájú kibomlott hajú fegyveres *magyar női alakban* a magyar nőnek azt a kiválóságát, midőn a veszedelem förgetegében a hazaszeretet hősei közé rohan, s velök küzd, velük osztozik a martiromság véres babéraiban.

Nem áldozatot kérünk, hanem csak ereszény megerőtletés nélkül való adományt. Az özvegyasszony fillére épp úgy fog ragyogni a bronzban, mint a jómóduak aránya. Nyolcz millió magyar él ebben az országban; ha mindegyik csak egy-egy kis adománnyal járul is a szobor költségeihez, olyan emléket állítunk, amely méltó lesz a hősökhez, s amely előtt az utánunk következő nemzedék fölmelegült szívvél veszi le a kalapját.

Az adományokat Egerben elfogadja *dr. Hiba György* gyógyszerész, mint a szoborbizottság pénztárosa.

Az ország különböző részeiből azonban ily ezim alatt is lehet küldeni: *Polgár-mesteri hivatal Eger, Ujpesten a „Közérdek” szerkesztősége szintén elfogadja az adományokat.*

Minden adományt nyilvánosan nyugtázunk. Az adakozók nevét pedig a szobor leleplezése ünnepén megjelenő emlékkönyvben fogjuk átadni az utókornak.

Kelt Egerben, 1901. évi október hó 18-án, az egri diadal 349-ik évfordulóján.

A *Dobó-szobor bizottság* nevében.

Hajdanta szerte hegyeinken
Trónoltak borzalmas istenek.
S a keresztények a rónákon
Gyűlöltek igazokban reszkettek.
On kegyes atyánk
Ki lozhat reánk
Szelidebb eget?
Szent-Latuin, ez te vagy.
Hall neked!

Apám el volt ragadtatva. Szerenesét kívánt Martinotnak talentumához és megköszönte jó indulatát.

Mikor aztán tudatta velem az apám a ritka megtiszteltetést, melyre ki voltam szemelve, keservesen sirtam.

— En azt nem tehetem! — bögtém.

— Mindent megtehetünk, a mit akarunk! — mondta az apám. — Dolgozz... Dobol-gass szorgalmasan!... Hogyan! Hasonló körmenet! Páratlan ünnepély a község évkönyveiben!... és te az élén!... És te sírsz?... Hát nem tudod felfogni?... Teringettél! Nekem soha sem volt ilyen szerenésém!... Pedig hát én az apád vagyok!

Az anyám, a nővérem, az unokatestvéreim ugyancsak biztattak; szégyenletesnek mondták gyöngeségemet és félénkségemet. Anyám különösen exaltált és haragos volt.

— Ha nem akarsz... kiáltotta... hallgass jól rám... elveszem tőled a dobót... oda-adom egy szegény fiúnak!

— Ugy! ugy! — helyeselte az egész család. — El kell venni tőle a dobót!

Derek emberek! Hogy távol vagytok ma!

Bele kellett a dologba törődnöm. Egy hórapon át mindennap fájdalommal püföltém a dobomat, majd az apám, majd Martinot vezetése alatt, kik szóval és taglejtésekkel bátorították erőlködéseimet.

A nagy nap eljött végre. Szokatlan lázas izgatottság uralkodott a községben. A házak fel voltak lobogóva, az utczák virággal behintve. Hatalmas, zöld diadalkapuk titokzatos, diadalmas és örvendező képet adtak az égnek, szemhatárnak, a házaknak és az egész természetnek.

A kítűzött órában a menet mozgásba jött, én az élén a dobot verve zombjaimon. Kissé bizarr katonás jelmezem a Martinot ur fantáziáját dicsérte, ki úgy vélekedett, hogy ez a jelmez, mint katonás, a legjobb összhangban van a dobbal. Esett egy kissé, az ég szürke volt.

Rajta, Gyuriczám, mondta Martinot, csak erősen, szabatosan és ékesszólóan! Plan, plan!... Plan, plan!

E pillanattól kezdve csak homályos emlékeim vannak erről a históriai napról... Emlékezem rá, hogy roppant szomorúság vett rajtam erőt... Minden nyomorultnak és ostobának tűnt fel előttem... Szerettem volna elszaladni, elrejtőzni, eltűnni, hirtelen a föld alá az uniformissommal s a dobommal együtt... De Martinot nem hagyott békét, szüntelenül a sarkamban volt s mondogatta:

Nagyon jó!... Erősebben... még erősebben! Nem lehet semmit sem hallani!

Az eső megeresztette a dobom bőrét s a vesszők gyors ütése csak tompa, elfojtott, gyászos hangokat esaltak ki belőle.

Nem láttam a püspököt, nem láttam az ereklyeszekrényt, nem láttam semmit, csak egy nagy tömeget, idegen arcok tüntek föl, majd el előttem szüntelen. Nem hallottam mást, mint zürzavaros távoli hangok mormogását, mintha föld alól jöttek volna. Nem láttam mást, mint Martinot-t, az ő vörös ko-

ponyáját, a mint a zenét dirigálta, a druidokat lökdöste, a lányok karéneket vezetete.

És vertem a dobót, előbb gépiesen, majd dühvel, örülettel, ideges örültség által elkapva, mit a Martinot buzdításai még inkább fokoztak.

Ez az!... bravó!... Erősen!... Plan, plan!... Plan, plan!

Sokáig, egy egész századig tartott, utczákon, kápolnákon, diadaliveken keresztül.

Este a plébánosunk nagy vendégséget adott. Bemutattak a püspöknek.

— Ez az a fueska, ki olyan pompásan dobolt! — mondta a plébános, az arczomat megveregetve.

— Ah, valóban! — mondta a püspök — de hiszen egészen kiesiny!

És ő is megveregette az arczomat.

A nagy vikárius ugyanazt tette, a mit a püspök és az összes vendégek, kik husznál is többen voltak, úgy tettek, mint a nagy vikárius.

— Lásd, — mondta az apám határtalan örömeiben! — Hallgatni fogsz rám máskor, mi?

És mert nem feleltem semmit, szigorú hangon kijelentette:

— Lásd fiam, te nem érdemled meg, a mi veled történik.

A mi velem történt? Annyi rázkódtatás és izgatottság által leverve másnap lázba estem. Torokgyulladás tartott sokáig élet-halál közt, a legborzasztóbb deliriumban. És hogy bele nem haltam, mondogatta gyakran az apám, azt a dobomnak köszönhetem, melyet meghallott Szent-Latuin...

Védnökök: Dr. Samassa József, égrí érsek. Dr. Kállay Zoltán, főispán, Pánthy Endre, v. püspök, egri főkáptalani nagyprépost. **Elnök:** Jankovics Dezső, Eger város polgármestere. **Társelnök:** Dr. Párty Sándor, apát-kanonok. **Bizottsági titkár:** Hanák Gyula, Eger város főjegyzője. **Pénztáros:** Dr. Hibay György, gyógyszerész.

Az „Ujpesti Közlöny“.

Mult heti megrovási kalandunkra az „Ujpesti Közlöny“ T. J.-nek helyben a következő szerkesztői üzenetet küldi: „A „Közérdek“ című spenotlap mostani kiadására, melyen mellesleg mondva igen jól kacagtuk (Ugy éljen az ő feje, mint a milyen jó izü volt e kacagás! Szedő gyerek.) nem válaszolunk. (Mert nem tud! Szedő gyerek.) Legyen nyugodt ön (Oh, wie bitter! Szedő gyerek.) mi tudjuk, hogy mit csinálunk (Mi még jobban tudjuk. Szedő gyerek.) s *pártatlan* álláspontunktól (Fogjanak meg, mert elesek! Szedő gyerek.) senki és semmi (Wie heiszt, *senmi*? Szedő gyerek.) el nem térít“.

Hogy lapunkat mért nevezi spenotlapnak az „Ujpesti Közlöny“ címet viselő papiros, azt megérteni nem tudjuk, de nem is akadt eddig még senki, a ki ebből valami esattanósat olvasott volna ki. Hogy azonban esattanós legyen, kiegészítjük a következő magyarozattal: Annyit tudunk, hogy a spenot növény, melyet a szakács csak ingyen-czeknek szokott feltálatni eledelül. Ha tehát a papiros, a spenot jelzővel azt akarja mondani, hogy lapunk csak jó izlésű emberek számára íródik, mint a hogy tényleg azok számára íródik, akkor mi a spenot elnevezést nemcsak hogy vissza nem utasítjuk, de azt szívesen el is fogadjuk.

És mert a papiros nekünk illetően méltán megillető elnevezéssel kedveskedett, viszonzásul ismét közreadunk egynemely dolgot, hogy újabban *jól kacaghasanak* az „Ujpesti Közlöny“-ék. A legutóbbi számában hoz egy hírt a papiros. A ezime: „Tévedés“. Ebben azt mondja, hogy a gödöllői szavazók neveinek közlését azok, a kik a papirost olvassák *nyilván tévedésből félre magyarozzák*. Szerinte tévednek azok, a kik azt hiszik, hogy a függ. párt megbizásából jelentek meg a nevek, tévednek azok, a kik a nevek közlésében rosszakaratot látnak. Mindenki téved, csak a papiros nem. Pedig úgy áll a dolog, hogy senki sem téved, csak egyedül a papiros főmunkatársa.

Téved abban, hogy az emberek fölfogását tévedésnek tartja.

Ismételjük: nem tévedett senki, ki a nevek közlésében rosszakaratot látott. Nem is volt az egyéb rossz célzatnál, éppen olyan, mint a milyen volt annak idején az a merénylete, a mikor az Árpád-uti idegen hangzású névvel bíró kereskedők névsorát kezdte közölni, felhíva a közönséget, hogy azoknál, mert idegen hangzású nevéük van, ne vásároljon, persze abból a névsorból *kihagyta azokat, a kik a papiros előfizetői voltak*. Mit akart tehát azzal a névsorral? Pressziót akart rájuk gyakorolni, hogy lapjára előfizessenek s akkor békét hagy nekik. Vagy ha nem ez volt a célja és *pártatlan* akart lenni, mint a milyennek vallja magát, mért nem közölte azon idegen hangzású kereskedők neveit, a kik lapjának előfizetői voltak?!

A választók nevének közzététele alkalmas volt arra, hogy az embereket egymás ellen izgassa, különösen azért, mert *sok nevet kihagyott*, másrészt azok neveit, a kik előbb a függetlenségekkel, most pedig a kormánypártiakkal szavaztak *ült* betűvel adta közre, azoknak a neveit azonban, a kik előbb a kormánypártira és most a függet-

lenségire szavaztak *nem dőlt* betűvel nyomatta ki. Pártatlanság ez?

Elmélkedjék e felett az „Ujpesti Közlöny“ és kacagjon ismét, ha — jól esik neki!

Mi iparkodni fogunk ezentul mindenkor dokumentálni az ő *pártatlanságát* és *következetességét* csak azért, hogy jó izü mosolyt csaljunk ajkára. — s. — l.

H I R E K.

— **Vaszary Kolos 10 éves érseki jubileuma.** F. é. október hó 25-én, tehát holnap lesz 10 éve annak, hogy Vaszary Kolos Simor János esztergomi érseki örökébe lépett. E napon nemcsak a magyar római katolikus egyház hívei, hanem Magyarország összes honpolgárai a legjobb üdvökívánatokkal fognak Magyarország azon hercegprimására gondolni, a kinek első szava a „Pax“ (Béke) volt: a ki a király előtt kijelentette, hogy: „Két esküt tettem: egyet hazámnak, egyet egyházamnak. Nem törhetek én egyiknek sem romlására“ — és a ki az ország összes lakosait arra figyelmeztette, hogy: „Van egy oltár, hol minden valláskülömbőségnek meg kell szünnie. *Ez a hazaszeretet oltára.* — Mert ne feledjük, hogy bármely vallásfelekezethez tartozunk is: mindnyájan magyarok vagyunk!“ Eltekintve minden más érdemtől, egyedül ezen isteni illetü szavakért is megérdemli Vaszary Kolos, hogy vallásfelekezeti külömbőség nélkül mindenki hosszu életet kívánjon Magyarországra hercegprimásának s áldást kérjen Istentől működésére.

— **A község előljárósága** f. é. október hó 22-án d. u. 4 órakor ülést tartott, melyen a közgyűlés tárgyai készitettek elő s utalványozások eszközöltettek.

— **A szegényekre felügyelő szövetkezet** (Maskül el Dal), melynek megalakítására dr. Venetianer Lajos, Weisz Mór, Friedmann Armin és Schreiber Gyula a nyár derekán hívta fel a hitközség tagjait: 56 taggal már megalakult, a meunyiben ideiglenes elnökségét megválasztotta, alapszabályait kidolgozta, megerősítés végett felterjesztette s jótékony működését megkezdte. Reméljük, hogy a „Szegényekre felügyelő szövetkezet“ hasznosságáról, czél-szerűségéről s az igazi szegényekre nézve áldásteljeségéről rövid idő alatt az összes emberbarátok meg fognak győződni s összes erőiket, a jótékonyt szolgálataira, ebben a szövetkezetben fogják egyesíteni.

— **Községi képviselőtestületi közgyűlés.** A község képviselőtestülete f. é. október hó 26-án d. u. 4 órakor a község ház disztermében közgyűlést tart, melynek következők a tárgyai: 1. A váci járási főszolgabíró f. é. 10932. számú rendelete Vrána István állásától felfüggesztett irnok helyettesítése tárgyában. 2. A váci járási főszolgabíró f. é. 10809. számú végzése Ujpest község ovoda ügyének végleges rendezése tárgyában.

— **Az ujpesti Polgári Casinó** rendkívüli közgyűlését a tagok részvétlensége miatt nem lehetett f. hó 20-án megtartani, ennek következtében a rendkívüli közgyűlés f. é. november hó 3-án d. u. 4 órakor fog — tekintet nélkül a megjelent tagok számára — megtartatni.

— **Lakásváltozás.** A „Kossuth Lajos“ nevet viselő betegsegélyző-, temetkezési- s jótékonyági négyesület, a Károlyi- s Liliom-utca sarkán levő Keil-féle kávéházba helyezte át egyleti helyiségét.

— **Névmagyarosítás.** Schwartz Jakob, ujpesti járásbírói becsüs és Henrik, Margit kiskorú gyermekei a belügyminiszter engedelmével Szenes-re magyarosították a neveiket.

— **Az ujpesti izr. hitközség a budai rabbi-iktatás ünnepélyén.** A budai izr. hitközség új főrabbiját Dr. Kiss Arnoldot f. hó 20-án vasárnap iktatták be ünnepélyesen. Az ünnepélyen jelen voltak dr. Venetianer Lajos főrabbi vezetése mellett az ujpesti izr. hitközség elölkelősegei is. Az ünnepség a „Himnusz“ eléneklésével ért véget.

— **Az iskolaszolga mint tanító.** Több szülő azon panasszal kereste fel szerkesztőségünket, hogy az Attila-utcai állami elemi iskola egyik osztálya, már öt hét óta tanító nélkül van s hogy az osztály növendékeit ugyanannyi hét óta egy iskolaszolga tanítja . . . valamire. Hogy mi az a valami,

az könnyen elképzelhető bárki által is. Ha bár szavahihető és megbizható egyénektől ered a panasz, még se tudjuk elhinni, hogy Radoch igazgató ilyen dolgokat képes volna eltűnti a vezetése alatt álló iskolában s hogy ha nem is a rendes, legalább a helyettes tanítóról ne gondoskodott volna kellő időben. A dolog mindenesetre érdemes arra, hogy Toth József tanfelügyelő szigorú vizsgálat tárgyává tegye a panaszt s vagy az iskola igazgatójának szolgáltatson elégtételt a panasz alaptalanságának a kimutatásával, vagy pedig az irkolaszolga tenítésára bizott gyermekek szüleit nyugtassa meg alaposan aziránt, hogy ilyen botrány, ha csakugyan megtörtént volna, többé nem fog megtörténni.

— **Országos vásár.** A f. hó 20-án megtartott országos vásár, látogatottság és forgalom tekintetében, meghaladta községünk összes eddigi országos vásárait. A helybeli iparosokon kívül Budapest, Vác, Cegléd és Monor iparosai voltak legnagyobb számban képviselve s ha kirakott portékájukat a nagy versenynél fogva olesőbban is kellett eladniok, de azért jó vásárt csinált mindenki s a eszmadiaik között volt olyan is, a ki egymaga 460 pár eszmadt eladott, a mi annál is inkább számottevő dolog, mert 234 eszmadia sátor volt összesen a piacunkon s az a 14 patkókovács, a ki a eszmadiaik sátrai között helyezkedett el, ugyancsak derekasan izzadt reggeltől estelig, de az összes eladott eszmadt sarkaira még se volt képes patkót szegezni. A eszmadiaikon s patkó-kovácsokon kívül volt még a vásáron 8 finom női cipész, 2 bőrkereskedő, 8 pokróczkereskedő, 5 szűrszabó, 14 magyar szabó, 21 sapkaszűes stb. stb. s mindezek kényelmesen és rendesen el tudtak helyezkedni a piacon, a miben tagadhatatlanul nagy érdeme van Barta Mór piaci biztosunk rendezői tehetségének s tapintatos eljárásának.

— **A petroleum-szállításra hirdetett árlejtés eredménye.** A község utcáinak világítására f. é. november hó 1-től 1902. október hó végéig szükséges petroleum-szállításra f. hó 21-én tartatott meg Lindt János bíró elnöklete alatt a nyilvános szóbeli árlejtés. Az árlejtésben a 600 korona bánatpénz letévése után Löwy Armin és fiai, továbbá Fürst Gerzon vettek részt. A legelőnyösebb ajánlattevő a Löwy Armin és fiai cég volt, a mely métermázsánként 35 koronáért vállalkozott a szükséges 130—140 métermázsra petroleumot szállítani. A szállítási szerződés a szállítóra nézve már is, a községre nézve pedig csak a községi képviselőtestület jóváhagyása után kötelező.

— **Az ujpesti tantestület dalárdája.** Örömmel közöljük a hírt, hogy az ujpesti tantestület kebelében egy olyan dalárda megalakításán fáradoznak, amelynek csak tanítók s esetleg tanítónők lennének a tagjai. Örömmel közöljük azért, mert a dal a leghatalmasabb eszköznek tartjuk a testületi szellem s az együtt érzés felébresztésére és ápolására, s éppen azért nagyon sajnálnók ha a kitűnő eszme megvalósulása némelyek vasikalaposságán, irigy — féltékenységén hájtörést szenvedne.

— **Művész-estély.** Az „Ujpesti közművelődési kör“ vigalmi bizottsága f. évi október hó 26-án (szombaton) este 8^{1/2} órakor a kör helyiségeiben Nánassy Géza a vizsínház művésze közreműködésével művész-estélyt rendez, melyre a kör tagjai lapunk útján is meghivatnak. Az estély műsora a következő: 1. Eltörött a hegedüm. Dal Dankó Pistától. 2. A bajusz. Költemény Arany Jánostól. 3. Magyar egyveleg: a) Itt születtem én ezen a tájon. b) Cserebogár, sárga cserebogár. c) Elmennék én ha lehetne. d) Nem aludtam az éjszaka egy óráit. 4. Tetemre hívás. Költemény Arany Jánostól. 5. Egyveleg: a) Parancsold meg a csillagnak. b) Siófokra megy a hajó. c) Esem azt a kis kezdet. Dalok Dankó Pistától. 6. Tetemre hívás. Paródia Jókai Mórtól. Tíz percz szünet. 7. Kurucz dalok. „Oeskay brigadéros“-ból: a) Te vagy a legény, Tyukodi pajtás. b) Hej Rákóczy, Beresényi, Bezerédy. c) Csinom Palkó, Csinom Jankó, esontos karabélyom. 8. Az együgyü paraszt. Költemény Szentjób Szabó Lászlótól. 9. A szerelem. Legszebb angol dal. 10. Pázmán lovag. Költemény Arany Jánostól. 11. Kondorosi esárda mellett . . . azután: a) Sir a nóta: magyar nóta . . . Költemény Szaboleska M.-től. b) Ha rózsádnak nem tudsz mit mon-

dani. (Arany Kakas"-ból.) c) Jer le, az ölnökre várunk, várunk. („Tudós professor Hatvani"-ból.) Zenéjét szerzette: Kun László. 12. Az életből ellesett alakjaim: A debreczeni talyigás. b) Az iskolás parasztfiu. c) A cigány. d) A 6 éves kisleány. e) A görög professor. stb.

A párbaj ellen. Miután Ujpesten is lovagias uton szeretik elintézni a kevesebb lovagias ügyeket: érdekesnek tartjuk felémíteni, hogy Lipésében párbajellenes kongresszus volt e hét elején, a melyen Németországnak s Ausztriának nagy tekintélyű urai s törvényszéki elnökei tanácskoztak azon módokról, hogyan lehessen az idejét mult párbajozásnak véget vetni. A kongresszus a következőket ajánlotta: „Mint hogy csak a tisztikar elve tartja fenn a párbajt, a császár tiltó rendelete egyetlen szóval eltörölhetné. A becsületnek ki nem elégitő védelme a törvényekben megköveteli, hogy egy külön törvényszék állíttassék a becsületbeli kérdéseknek eldöntésére. A büntetőtörvénykönyv határozatai a becsületsértésekről és a családi becsület védelméről szigorító értelemben revízió alá vétessenek. A párbaj ne legyen külön büntény, hanem essék a közönséges testisértés vagy emberölés, gyilkosság szakaszai alá. A szervezendő becsületbíróóságok külön állami megbízást nyerjenek s minden polgárnak legyen ioga hozzájuk panaszszal fordulni. Egyetemi hallgatók párbajára tilalom vettessék”. Ha e módokat életbe léptetni sikerül, akkor ez a becsületnek jogegyenlősége és győzelme lesz.

Felülfizetések az 1901. évi szeptember hó 28-án tartott ujoncz-bál alkalmával: Volfner Tivadar 10 K. Róth Adolf 5 K. Bogner Péter, Miskolczy Gyula 4—4 K. Terbe Nándor, Jakobovits Márkus, Török Mihály, Illek Vince, Fuchs Antal 3—3 K. Grünfeld Armin, Dr. Berger Rezső, Kiss Pál, Hádl N., Schweitzer N., özv. Hecht N.-né, Dr. Rácz Andor, Scherzer Károly, özv. Mantler N.-né 2—2 K. Blas József 1 K. N. N. 50 fillért fizettek felül, melyért ezuton is halás köszönetét fejezi ki a felülfizetőknek, ugyszintén a közreműködő hölgyeknek és uraknak az ujpesti ker. és iparos ifjak önművelődési köre.

Az egyesült villamossági gyártelep kantinosa. Az egyesült villamossági r.-t. gyártelepén *Gombos A.* lett a gyári kantinos. A gyártelep igazgatósága, mely már is 800 munkást foglalkoztat, szerencsés kézzel választotta ki kantinosát, mert *Gombos A.* egyike a legjobbs legtisztességesebb vendéglőseinknek, a ki a jutányos árak mellett is tiszta italokkal és jó ételekkel fogja ellátni vendégeit.

IRODALOM.

***Hogyan élt a nép a régi időkben.** A reformáció után Európaszerte nagyban átalakult a nép élete. A nép egészben jobb élethez jutott, a javak mintha arányosabban oszoltak volna meg, emelkedett a jólét. Az igaz, hogy Anglia most egy év alatt többet költött borra, mint eddig négy esztendőben. Agból font kunyhók helyébe kőházak kerültek, divatba jött a kémény, addig füst csak az eresz alatt bujt ki, a vánkosok közhasználatba jutnak, szőnyeg fedi a padlót, a régi sötétség és elzárkózottság helyébe világos szobák lépnek, terjed az üveg használata, a mílesz olasz befolyásra mutat, bizalmasabb lesz az élet, a zászlós ur a vár nagyterméből belsőbb szobába vonul, nem lovon, gyalog jár, elhagyják a kardot és pajst, könnyű ruhát és tört viselnek, vasruha helyett pompás öltözetet. Szóval a lovagi élet helyébe az udvari lép, a ezifraság vágya ragályként terjed, az udvari emberek drágaköves mentékben és övekkel járnak: egész igazza volt a tréfás mondásnak, hogy a váraikat viszik hátukon. Föllendült a kereskedés, de vele a még könnyebb pénzszerző, a tengeri rablás is divatba jött. A pénzszerzés kalandos pénzköltés ecsérte fel. A becsület szerzése és könyelmű kockáztatása töltötték be a nemesek idejét. Nem hiába szerepel Shakespeare színműveiben oly erősen játék és kaland, idylli pásztorünnepek mellett előadták a középkor mysteriumokat mythologiai csoportozatok mellett, fény és kiesapongás töltötte be az életet.

Ennek a kornak a leírását találni a

Nagy Képes Világtörténet 138. füzetében. — A 12 kötetes nagy munka szerkesztője dr. Marezali Henrik, egyetemi tanár, ki egyuttal e kötet írója is. Egy-egy kötet ára díszes félbörkötésben 16 korona; füzetenként is kapható 60 fillérjével. Megjelen minden héten egy füzet. Kapható a kiadóknál (Révai Testvérek Ird. Int. Rt. Budapest, VIII., Üllői-út 18. sz.) s minden hazai könyvkereskedés utján.

CSARNOK.

Ötletek.

... A divat világából. —

Összegyűjtötte: *dr. Simon Vilmos.*

A nők a természet után legtöbbet köszönhetnek a szabójuknak.

Vannak asszonyok, akik nem tudják a boldogságot másképp elképzelni, mint selyemben és bársonyban.

Ha az asszonyok olyan kicsinyek volnának, amilyek jők: egy petrezselyem-levelelből egész öltözet ruha kitelnék számukra.

Sokan olyan nagy lábón élnek, hogy nem tudják megfizetni a cipőjük árát.

A nő nem lehet olyan rosszkedvű, hogy e rosszkedvéből egy új toilettére való ideája ne támadjoa.

Ninesen nemesebb lény az asszonynál, mert ő még a legnagyobb ellensége kedvéért is — felpiperézi magát.

Saphir.

A divat semmiségekből esinál komoly dolgokat és komoly dolgokból semmiségeket.

Vallour.

A legkorrektebb öltözködés sem elegáns, ha nines benne valami szubjektív diszónánzia.

Solymosi Elek.

Vannak határok, melyeken túllépni akkor sem szabad, ha a divat parancsolja: egy nőnek mindig jogában áll, hogy a divat túlzásait a tisztesség ítélőszéke elé idézhesse.

Karr A.

A divat olyan hatalommal uralkodik manapság az asszonyokon, hogy ők a döntő lépés előtt sem azon gondolkoznak, hogy mit fognak tenni, hanem azon, melyik ruhájukat fogják ez alkalommal fölvenni.

Az embernek szabad másképpen gondolkoznia mint a kora, de nem szabad másképen — öltözködni.

Ebner-Eschenbach Mária.

2052. végrh. sz. 1901.

Arverési hirdetmény.

Alulirt kiküldött bir. végrehajtó ezennel közhírré teszi, hogy az ujpesti kir. járásbíró-ságnak 1900. évi V. 1574/4. sz. végzése folytán **dr. Békésy Ferencz** ügyvéd által képviselt **Hosday Bertalan** felperes részére **Medveczky József és neje** alperesek ellen 900 korona követelés s jár. erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás folytán alperestől lefoglalt és 958 kor. becsült ingóságokra az ujpesti kir. járásbíró-ság V fenti sz. végzésével a további eljárás elrendeltetvén, annak az alap és felülfoglaltatók követelése erejéig is, a mennyiben azok kielégítési jogot nyertek volna **Ujpesten, István-ut 5. sz. a.** leendő megtartása határidőül **1901. évi október hó 29. napján d. u. 1 órája** kitzetetik, a mikor a bíróság lefoglalt butorok, koresmai berendezések s egyéb ingóságok a legtöbbet ígérőnek készpénzfizetés mellett, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Felhivatnak mindazok, kik az elárverezendő ingóságok vételárából a végrehajtató követelését megelőző kielégítéshez jogot tar-

tanak, a mennyiben részükre a foglalás korábban eszközöltetett volna és ez a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tűnik, hogy elsőbbségi jelentéseiket az árverés megkezdéseig alulirt kiküldöttnél írásban beadni, vagy pedig szóval bejelenteni el ne mulasszák.

Kelt Ujpesten, 1901. évi október hó 14. napján.

Polgár

kir. bírósági végrehajtó.

1652. végrh. sz. 1901.

Arverési hirdetmény.

Alulirt kiküldött bir. végrehajtó ezennel közhírré teszi, hogy az ujpesti kir. járásbíró-ságnak 1901. évi V. 1527 2. számú végzése folytán **dr. Cserba Dezső** ügyvéd által képviselt **Ujpesti tkpéztár** felperes részére **Eichel Vilmos és tsa** alperes ellen 100 kor. követelés s jár. erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás folytán alperestől lefoglalt és 601 kor. becsült ingóságokra az ujpesti kir. járásbíró-ság V. fenti sz. végzésével a további eljárás elrendeltetvén, annak az alap és felülfoglaltatók követelése erejéig is, a mennyiben azok kielégítési jogot nyertek volna **Ujpesten, Beresényi-utca 10. sz. a.** leendő megtartása határidőül **1901. évi október hó 31. napján d. u. 3 órája** kitzetetik, a mikor a bíróság lefoglalt butorok stb. s egyéb ingóságok a legtöbbet ígérőnek készpénzfizetés mellett, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Felhivatnak mindazok, kik az elárverezendő ingóságok vételárából a végrehajtató követelését megelőző kielégítéshez jogot tartanak, a mennyiben részükre a foglalás korábban eszközöltetett volna és ez a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tűnik, hogy elsőbbségi jelentéseiket az árverés megkezdéseig alulirt kiküldöttnél írásban beadni, vagy pedig szóval bejelenteni el ne mulasszák.

Kelt Ujpesten, 1901. évi október hó 16. napján.

Kiss Gyula

kir. bírósági végrehajtó.

Vendéglő-megnyitás.

A község ház palotájában, szombaton, azaz folyó hó 19-én, este nyílt meg a

NAGYVENDÉGLŐ.

A nagyérdemű közönség becses támogatását és számos látogatását kéri,

kitünő tisztelettel

Karikás Lajos és neje
vendéglős.

Arpád-ut 4. sz. házban

üzlethelyiségek lakással s még kisebb-nagyobb lakások azonnal is kiadók.

Egy jó házból való fiu nyomdásztanoneznak felvétetik. Bővebbet a kiadóhivatalban.